LINJI GWIDA GĦALL-IŻVILUPP TA' KOOPERATTIVI TAL-ĦADDIEMA

AD-PHS
Advancing Personal and Household Services

Imsieħba

Dan id-dokument jirrifletti l-opinjonijiet tal-awturi biss, u l-Kummissjoni Ewropea ma tistax tinżamm responsabbli għal kwalunkwe użu li jista' jsir mill-informazzjoni li tinsab fih.

Dan il-proġett huwa ffinanzjat mill-Unjoni Ewropea.
(Ad-PHS - VS/2018/0344)

X'INHU L-MUDELL TAN-NEGOZJU TAL-KOOPERATTIVA TAL-ĦADDIEMA?

Jeżistu ħafna tipi differenti ta' kooperattivi. Madankollu, kollha għandhom prinċipji u karatteristiċi komuni. L-Alleanza talKooperattivi Internazzjonali (ICA) tiddeskrivi kooperattiva bħala "assoċjazzjoni awtonoma ta' persuni magħquda volontarjament biex jissodisfaw il-ħtiġijiet u l-aspirazzjonijiet ekonomiċi, soċjali u kulturali komuni tagħhom, permezz ta' intrapriża konġunta u kkontrollata demokratikament". [1]

L-ICA adottat ukoll seba' Prinċipji Kooperattivi li permezz tagħhom il-kooperattivi jpoġġu l-valuri tagħhom fil-prattika. Dawn huma:

1. Sħubija Volontarja u Miftuħa

Il-kooperattivi huma organizzazzjonijiet volontarji, miftuħa għall-persuni kollha li jistgħu jużaw is-servizzi tagħhom u lesti li jaċċettaw ir-responsabbiltajiet ta' sħubija, mingħajr diskriminazzjoni sesswali, soċjali, razzjali, politika jew reliġjuża.

2. Kontroll tal-Membri Demokratiċi

Il-kooperattivi huma organizzazzjonijiet demokratiċi kkontrollati mill-membri tagħhom, li jipparteċipaw b'mod attiv fl-issettjar tal-politiki tagħhom u fit-teħid tad-deċiżjonijiet. L-irġiel u n-nisa li jservu bħala rappreżentanti eletti huma responsabbli lejn is-sħubija. Fil-kooperattivi, il-membri għandhom drittijiet tal-vot ugwali (membru wieħed, vot wieħed).

3. Parteċipazzjoni Ekonomika tal-Membri

Il-membri jikkontribwixxu b'mod ekwu għall-kapital tal-kooperattiva tagħhom u jikkontrollawh ekonomikament. Mill-inqas parti minn dak il-kapital normalment ikun il-proprjetà komuni tal-kooperattiva. Il-membri ġeneralment jirċievu kumpens limitat, jekk ikun hemm, fuq kapital sottoskritt bħala kundizzjoni ta' sħubija. Il-membri jallokaw bilanċi pożittivi għal kwalunkwe skop/skopijiet li ġejjin: l-iżvilupp tal-kooperattiva tagħhom, possibilment billi jistabbilixxu riservi, li parti minnhom mill-inqas tkun indiviżibbli; il-benefiċċju tal-membri fi proporzjon għall-involviment tagħhom fil-kooperattiva; u l-appoġġ ta' attivitajiet oħra approvati mis-sħubija.

4. Awtonomija u Indipendenza

Il-kooperattivi huma organizzazzjonijiet awtonomi, li jgħinu lilhom infushom u huma kkontrollati mill-membri tagħhom. Jekk jidħlu fi ftehimiet ma' organizzazzjonijiet oħra, inklużi gvernijiet, jew jiġbru kapital minn sorsi esterni, huma jagħmlu dan fuq termini li jiżguraw kontroll demokratiku mill-membri tagħhom u jżommu l-awtonomija kooperattiva tagħhom.

5. Edukazzjoni, Taħriġ, u Informazzjoni

Il-kooperattivi jipprovdu edukazzjoni u taħriġ għall-membri, ir-rappreżentanti eletti, il-maniġers u l-impjegati tagħhom sabiex ikunu jistgħu jikkontribwixxu b'mod effettiv għall-iżvilupp tal-kooperattivi tagħhom. Huma jinfurmaw lill-pubbliku ġenerali – partikolarment liż-żgħażagħ u lill-opinjonisti – dwar in-natura u l-benefiċċji tal-kooperazzjoni.

6. Kooperazzjoni fost il-Kooperattivi

Il-kooperattivi jservu lill-membri tagħhom bl-iktar mod effettiv u jsaħħu l-moviment kooperattiv billi jaħdmu flimkien permezz ta' strutturi lokali, nazzjonali, reġjonali u internazzjonali.

1 https://www.ica.coop/en/cooperatives/cooperative-identity

7. Tħassib għall-Komunità

Il-kooperattivi jaħdmu għall-iżvilupp sostenibbli tal-komunitajiet tagħhom permezz ta' politiki approvati mill-membri tagħhom.

Il-bażi ta' kooperattiva hija grupp wieħed ta' nies, miġbura madwar proġett jew idea komuni. Dan il-grupp kollettivament huwa s-sid u jieħu sehem fil-proċessi ta' ġestjoni u teħid ta' deċiżjonijiet, iżda jaqsam ukoll ir-riskji u r-responsabbiltajiet. B'mod konformi mal-prinċipju ta' "membru wieħed = vot wieħed", kull membru għandu interess u opportunità ugwali sabiex jikkontribwixxi għat-tmexxija tal-kooperattiva.

Il-ġbir ta' nies madwar proġett komuni jista' wkoll jagħmel il-kooperattivi aktar inklussivi milli negozji oħra, pereżempju billi jippermetti lin-nies li għandhom aċċess limitat għar-riżorsi biex jiġu ammessi bħala membri u jkunu involuti bis-sħiħ fl-organizzazzjoni u jaqsmu l-esperjenza, l-għarfien u l-kreattività tagħhom. Bħan-negozji, il-kooperattivi jagħmlu profitti: dawn jiġu investiti mill-ġdid, mill-inqas parzjalment, fl-organizzazzjoni nnifisha. Għal darb'oħra, il-mod kif isiru linvestimenti, u l-għanijiet li għandhom jiġu segwiti, huwa deċiż kollettivament mill-membri.

Fl-aħħarnett, l-objettiv primarju tal-kooperattiva m'għandux ikun li tiġġenera profitt għall-membri tagħha iżda li tissodisfa l-ħtiġijiet tal-membri tagħha – u, ħafna drabi, il-ħtiġijiet tal-komunità komplessivament.

Skont il-grupp fundatur, dawn il-ħtiġijiet jistgħu jkunu diversi, pereżempju li jwessgħu l-opportunitajiet ta' impjieg għall-ħaddiema, li jipprovdu servizzi ġodda jew orħos għall-utenti, jew li jippermettu lill-utenti u l-familji jkunu involuti b'mod attiv fil-ġestjoni tas-servizzi tagħhom. Peress li l-kooperattivi huma proprjetà tal-membri tagħhom li huma stess huma parti minn komunità (bħala utenti, qraba, ħaddiema, eċċ.) u jindirizzaw il-ħtiġijiet ta' din il-komunità, il-kooperattivi jikkontribwixxu għall-interess ġenerali tal-komunità.

GĦALIEX KOOPERATTIVI FIS-SETTUR TAL-PHS?

Sehem konsiderevoli tad-domanda għas-servizzi fis-settur tal-PHS huwa ġġenerat fil-livell lokali, bħala riżultat kemm talprogrammi implimentati minn aġenziji pubbliċi kif ukoll tal-proċessi ta' aggregazzjoni tad-domanda fil-livell privat. Dawn id-domandi jistgħu jintlaħqu minn gruppi ta' ħaddiema li jwettqu l-attivitajiet tagħhom b'mod formali jew informali u li jiddeċiedu li jieħdu pass kbir professjonali permezz tal-ħolqien ta' kooperattiva tal-ħaddiema jew kooperattiva soċjali, ħafna drabi bbażata fuq diversi partijiet interessati.

Il-kooperattivi tal-ħaddiema u l-kooperattivi soċjali fil-PHS joffru valur miżjud importanti f'diversi modi:

Sjieda ta' kooperattiva u motivazzjoni

Is-sħubija hija miftuħa għall-utenti tas-servizz (u l-familji tagħhom), il-fornituri (kemm formali kif ukoll informali) u/jew partijiet interessati oħra. Mekkaniżmi interattivi huma implimentati biex jiżguraw li l-proċessi u s-servizzi tal-kooperattiva jikkonformaw mal-ħtiġijiet tal-utenti u l-fornituri.

L-utenti tas-servizz japprezzaw is-setgħa mogħtija lilhom u l-membri jinsabu f'qagħda aħjar grazzi għall-kooperattiva.

Governanza u parteċipazzjoni

Il-proċessi tat-teħid tad-deċiżjonijiet jinvolvu utenti u fornituri tas-servizzi u/jew partijiet interessati oħra. Regoli interni u mekkaniżmi innovattivi jiżguraw proċessi ta' teħid ta' deċiżjonijiet inklussivi bbażati fuq ġerarkija ċatta.

Fil-fatt, sistema parteċipattiva tista' tnaqqas il-fatturat tal-persunal u tippermetti li l-esperjenza professjonali tiġi ppreservata fil-kooperattiva permezz tat-tliet mekkaniżmi li ġejjin:

- Ir-riżoluzzjoni aktar faċli tal-kunflitti grazzi għal qafas demokratiku u fluss ta' informazzjoni aħjar. Ambjent tax-xogħol aktar pjaċevoli, aktar sigur u aktar produttiv jinkoraġġixxi ż-żamma tal-persunal;
- Likwidità baxxa ta' ishma kapitali miżmuma minn ħaddiema fil-qafas tal-parteċipazzjoni tal-ħaddiema fis-sjieda, billi l-ishma kapitali jiġu rimborżati biss bil-valur nominali tagħhom;
- L-inċentiv, kemm psikoloġiku kif ukoll materjali, għall-ħaddiema biex jiddedikaw lilhom infushom aktar lid-ditta.Psikoloġikament, skema parteċipattiva tiġġenera identifikazzjoni aktar b'saħħitha mal-kumpanija fost il-ħaddiema. Materjalment, il-wegħda ta' dħul ogħla permezz tal-qsim tal-profitti, stabbiltà akbar tax-xogħol, bilanċ aħjar bejn ix-xogħol u l-ħajja u/jew il-prospett ta' remunerazzjoni marbuta ma' snin ta' servizz huma elementi li jħeġġu lill-ħaddiema jiddedikaw lilhom infushom għas-suċċess tal-kumpanija.

Żvilupp lokali

Il-ħaddiema u l-kooperattivi soċjali joħolqu attivitajiet ekonomiċi sostenibbli li jikkontribwixxu direttament għall-iżvilupp lokali. Peress li huma ġestiti minn partijiet interessati lokali, il-kooperattivi għandhom it-tendenza li jkollhom għarfien fil fond dwar il-komunità u l-ħtiġijiet tagħha. Il-kooperattivi b'ħafna partijiet interessati joħolqu sinerġiji bejn atturi differenti – awtoritajiet pubbliċi, utenti ta' servizzi u fornituri ta' servizzi – u b'dan il-mod jiggarantixxu li diversi interessi u riżorsi fi ħdan komunità lokali huma rappreżentati u li tingħata tweġiba adegwata għall-ħtiġijiet tas-soċjetà. F'xi żoni iżolati, ilkooperattivi huma l-uniku fornitur tas-servizz fejn l-awtoritajiet pubbliċi waqfu jagħtu servizz pubbliku.

Sostenibbiltà ekonomika

Is-servizzi personali huma sfida għal bosta komunitajiet Ewropej. Fis-settur tal-kura, is-servizzi pubbliċi rarament jipprovdu l-firxa wiesgħa ta' servizzi meħtieġa biex ikopru bżonnijiet multipli u diversifikati. Mudell kooperattiv jista' jgħin komunità tissodisfa wħud mill-bżonnijiet u t-tħassib tagħha fit-tul u b'mod vijabbli, pereżempju billi jnaqqas l-ispejjeż tal-kura (permezz tax-xiri kollettiv ta' oġġetti u servizzi), jew billi jippermetti lill-familji joħolqu u jimmaniġġjaw servizzi li għandhom bżonn huma stess (infermiera fid-dar, kura kollettiva tat-tfal, eċċ.).

Kwalità tas-servizz ipprovdut

Aspett kruċjali li għandu jiġi kkunsidrat huma l-proċessi li jinsabu wara l-għoti tas-servizz. Il-kooperattivi ġeneralment jinkludu l-partijiet interessati varji involuti fit-tfassil tas-servizz u l-governanza tal-intrapriża. L-involviment tagħhom fl-attivitajiet tal-kooperattiva konsegwentement iżid il-kontroll tagħhom fuq il-kwalità tal-attivitajiet u s-servizz ipprovdut.

Fejn tidħol il-provvista ta' servizzi soċjali, l-element parteċipattiv mhuwiex biżżejjed biex jiżgura l-kwalità tas-servizz; għandhom jiġu promossi u żgurati kriterji oħra: l-aċċessibilità (f'termini ta' kopertura ġeografika), il-kontinwità (mażżmien), u l-affordabbiltà. Il-kriterju tal-kontinwità rari jiġi enfasizzat, għalkemm huwa karatteristika fundamentali ta' servizz ta' interess ġenerali. L-istruttura kooperattiva, li hija bbażata fuq il-membri u orjentata fit-tul, tipprovdi garanzija partikolarment effettiva tal-kontinwità tas-servizzi ta' interess ġenerali.

Kwalità tax-xogħol

Il-koperattivi jagħmlu ħilithom biex jipprovdu impjieg sostenibbli u ta' kwalità għolja lill-ħaddiema tagħhom. Il-kooperattivi jirrappreżentaw ukoll opportunità għall-ħaddiema biex ikunu impjegati formalment, li tagħtihom vuċi formali fi ħdan lindustrija. Il-ħolqien ta' opportunitajiet għall-ħaddiema biex jissieħbu u jinvolvu ruħhom ma' kooperattivi jista' jkun strateġija waħda biex jiġi indirizzat ix-xogħol mhux iddikjarat. Ħaddiema fis-servizzi personali u tad-dar spiss ibatu minn kundizzjonijiet tax-xogħol ħżiena. Minbarra li joffru impjieg stabbli u regolari, il-kooperattivi jipprovdu opportunitajiet ta' taħriġ, u fil-każ tal-membri tal-ħaddiema kooperattivi, ħiliet ġodda relatati mal-ġestjoni tal-intrapriża.

Organizzazzjoni kooperattiva tista' toffri wkoll opportunitajiet għall-ħaddiema tal-PHS biex itejbu l-kundizzjonijiet tax-xogħol tagħhom. Parti kbira mis-servizzi tad-dar u tal-kura hija pprovduta minn professjonisti indipendenti (eż. infermiera, cleaners u carers), li għandhom jikkonformaw ma' skedi tax-xogħol restrittivi (xiftijiet ta' bil-lejl, diffikultà biex jieħdu l-liv eċċ.) u benefiċċji soċjali mhux tajbin (pjanijiet ta' rtirar dgħajfa jew għaljin, ebda benefiċċju tal-qgħad eċċ.). Il-kooperattivi għandhom l-għan li jagħtu lill-professjonisti tal-PHS kundizzjonijiet tax-xogħol imtejba, koordinazzjoni aħjar tas-servizzi u opportunitajiet ta' xogħol estiżi.

Rapport ippubblikat mill-Eurofound fl-2019 intitolat Kooperattivi u intrapriżi soċjali: *Xogħol u impjieg f'pajjiżi magħżula*[2] jafferma li "l-kooperattivi ma urewx biss reżiljenza iżda wkoll il-kapaċità li jiffjorixxu minn wara l-kriżi ekonomika" u "kien hemm preferenza ġenerali ċara għall-ħolqien u iż-żamma ta' impjiegi full-time, permanenti, il-mudell ta' "impjieg standard" li spiss jintuża bħala indikatur ta' impjiegi ta' kwalità tajba". Huwa jirrapporta wkoll li "ħaddiema florganizzazzjonijiet ta' studji ta' każijiet ikklassifikaw il-kwalità tal-impjieg bħala għolja, kemm f'termini assoluti kif ukoll meta mqabbla ma' organizzazzjonijiet simili. Huma taw ukoll klassifikazzjonijiet għoljin lill-ambjent soċjali, il-vuċi u rrappreżentanza fuq il-post tax-xogħol, il-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja u d-diskrezzjoni tal-kompiti. (...) L-iżvilupp tal-ħiliet us-sigurtà tax-xogħol kienu b'saħħithom u kien hemm intenzjoni sinifikanti biex il-ħaddiema jingħataw opportunitajiet ta' karriera fi ħdan l-organizzazzjonijiet. (...) Ħafna mid-dimensjonijiet tal-kwalità tax-xogħol kienu integrali għall-objettivi organizzattivi u, għalhekk, ġew prijoritizzati fil-prattiki fuq il-post tax-xogħol".

2 https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2019/cooperatives-and-social-enterprises-work-and-employment-in-selected-countries

EŻEMPJI MINN ĦAMES PAJJIŻI DIFFERENTI

REDES (Netwerks) –kooperattiva li tieħu ħsieb kemm lill-ħaddiema kif ukoll lill-klijenti tagħha

REDES hija kooperattiva soċjali mingħajr skop ta' qligħ li tipprovdi servizzi ta' kura f'wieħed mill-aktar viċinati żvantaġġjati ta' Madrid, Pan Bendito.

Din twaqqfet minn grupp ta' nisa li kienu qed jieħdu sehem fi proġett biex jieħdu ħsieb l-anzjani u riedu jbiddlu l-attività tagħhom minn bażi volontarja għal waħda professjonali. Huma ffurmaw kooperattiva biex jipprovdu edukazzjoni, xogħol soċjali, u servizzi ġerjatriċi awżiljarji lil żewġ assoċjazzjonijiet tal-viċinat.

Issa kibret biex timpjega 49 persuna. In-negozju kiber b'mod kostanti, u l-kooperattiva issa ddaħħal €1 miljun fis-sena. Il-firxa ta' professjonijiet differenti involuti tinkludi psikologi, ħaddiema soċjali, edukaturi soċjali, terapisti tat-taħdit, assistenti tal-ġerjatrija, fiżjoterapisti, konsulenti tal-karriera u avukati. REDES toffri servizzi ta' kura lil 1,000 persuna. Il-kwalità tax-xogħol tagħha hija għolja minħabba li l-mod ta' xogħol parteċipattiv ħafna tagħha jgħolli l-moral u jiżgura tim stabbli. Il-ħaddiema huma sodisfatti bix-xogħol tagħhom u jistgħu jikkomunikaw l-opinjonijiet tagħhom u jagħmlu suġġerimenti għal titjib.

Spazio Aperto Servizi (Servizzi tal-Ispazju Miftuħ) – varjetà ta' servizzi għal persuni fil-bżonn

Spazio Aperto Servizi f'Milan hija kooperattiva soċjali tat-tip A, li tipprovdi servizzi soċjali taħt il-leġiżlazzjoni Taljana. Hija torganizza attivitajiet rikreattivi u edukattivi f'100 skola, tippromwovi t-trawwim, u tagħti pariri lill-vittmi ta' trawma u abbuż tat-tfal. Hija tipprovdi appoġġ fid-dar lil adulti f'diffikultà u timmedja f'kunflitti bejn il-ġenituri u t-tfal. Għal persuni b'diżabilità, tipprovdi kura residenzjali u day-care, kampijiet tas-sajf, vaganzi u kura ta' serħan.

Tmenin fil-mija tal-impjegati huma nisa, u l-biċċa l-kbira jaħdmu part-time. L-ambjent tax-xogħol jiffavorixxi relazzjonijiet interpersonali u kondiviżjoni. Il-kooperattiva investiet ħafna fit-taħriġ, kemm fl-operazzjonijiet kif ukoll fit-tmexxija.

Il-parteċipazzjoni tal-membri fid-definizzjoni tal-pjan tan-negozju tgħin biex iżżid il-motivazzjoni u l-impenn tagħhom biex isegwu l-objettivi stabbiliti fil-pjan, tnaqqas l-assenteiżmu, il-bidla u l-burn-out tal-persunal, u żżid il-kwalità u l-adattament tas-servizzi li tipprovdi l-kooperattiva.

Il-benefiċjarji huma involuti fil-ġestjoni tas-servizz permezz ta' djalogu kontinwu, li għandu l-għan li:

- Joffri servizz personalizzat li jissodisfa l-bżonnijiet reali tal-benefiċjarji;
- Ittejjeb is-servizz;
- Jiskopri l-bżonnijiet ġodda tan-negozju;
- Jiviluppa attivitajiet ġodda li huma ddisinjati flimkien mal-benefiċjarji bi tweġiba għall-bżonnijiet tagħhom, u mwettqa bil-parteċipazzjoni attiva tagħhom.

Gastoudercoöperatie Nederland (Kooperattiva tal-Indokraturi tat-Tfal) – l-għoti ta' setgħat lill-persuni li jieħdu ħsieb it-tfal fin-Netherlands

Coöperatieve Vereniging Gastouders Nederlands twaqqfet fl-2018 u l-objettiv ewlieni tagħha huwa li toffri servizzi professjonali għal tfal ta' bejn 0 u 13-il sena.

Fin-Netherlands, il-kura tat-tfal hija normalment organizzata permezz ta' aġenziji li jieħdu ħsieb it-tfal. Ħafna persuni li jieħdu ħsieb it-tfal issa huma intraprendituri indipendenti li jaħdmu għal rashom. Minkejja dan, għandhom ikomplu jaħdmu permezz ta' aġenzija li tieħu ħsieb it-tfal mingħajr ma jkollhom kontroll talprofessjonalizzazzjoni u r-rikonoxximent tax-xogħol tagħhom.

Il-kooperattiva nħolqot l-ewwel minn grupp ta' persuni li jieħdu ħsieb it-tfal li riedu joħolqu struttura għalihom infushom sabiex jispeċjalizzaw u joffru servizzi professjonali aħjar, u fuq kollox biex isiru indipendenti millkumpaniji fis-settur. Huma jimmaniġġjaw lilhom infushom b'mod indipendenti mingħajr ma jkollhom għalfejn ifittxu l-approvazzjoni tal-Uffiċċju Nazzjonali għall-Kura tat-Tfal li jaġixxi f'isem il-gvern bħala intermedjarju bejn il-ġenituri u dawk li jieħdu ħsieb it-tfal. Huma jiddeċiedu b'mod konġunt dwar il-politika, it-taħriġ, ilkundizzjonijiet u t-tariffi tax-xogħol. Il-kooperattivi huma wkoll għodda qawwija biex dawn il-ħaddiema jkunu jistgħu jeżerċitaw kontroll fuq il-kundizzjonijiet tax-xogħol tagħhom.

Għall-kuntrarju tas-sitwazzjoni ta' aġenzija li tieħu ħsieb it-tfal, il-ħlas kollu tal-ġenituri jmur għand il-persuna li tieħu ħsieb it-tfal. Kull persuna li tieħu ħsieb it-tfal imbagħad iħallas miżata tas-sħubija. Il-profitti huma investiti fit-taħriġ jew jitqassmu lura lill-persuni li jieħdu ħsieb it-tfal. B'dan il-mod, kulħadd jikkontribwixxi għat-tkabbir tal-professjonaliżmu u l-kwalità tal-kura tat-tfal.

Maison des Services à la personne (MDSAP) (Ċentru tas-Servizzi Personali) – Fornitur tal-PHS madwar Franza

Imnedija fl-2012, MDSAP hija kooperattiva li tiġbor flimkien madwar 700 organizzazzjoni li jipprovdu l-PHS. B'operat madwar Franza sa mit-tnedija tagħha, l-MDSAP bdiet bil-provvista ta' servizzi tal-ġardinaġġ, tindif, amministrattivi u tal-IT, li jirrappreżentaw 90% tal-attività tagħha. Dan l-aħħar estendiet l-offerta tagħha għallprovvista ta' kura fid-dar lill-anzjani. Il-funzjonament tagħha hija bbażata fuq il-ġbir ta' riżorsi (finanzjarji, umani, għarfien, eċċ.) u huwa strutturat madwar sitt valuri ewlenin: indipendenza, involviment, ġbir ta' riżorsi, demokrazija, ishma u solidarjetà. Il-membri tal-MDSAP jibbenefikaw mil-liċenzja li tippermettilhom jipprovdu PHS f'konformità sħiħa mar-regolamenti lokali u reġjonali, u jistgħu jkollhom aċċess għall-appoġġ biex jiżguraw kwalità għolja tas-servizz. Il-membri jieħdu deċiżjonijiet u jeleġġu l-mexxejja tagħhom b'mod demokratiku flassemblea ġenerali skont il-prinċipju ta' "membru wieħed, vot wieħed".

Ireland's Great Care Co-op (Il-"Great Care Co-op" tal-Irlanda)

Iċ- Migrants Rights Centre Ireland (MRCI) (Ċentru tad-Drittijiet tal-Migranti fl-Irlanda) jappoġġja ħaddiema domestiċi, vittmi ta' xogħol furzat, studenti, u ħaddiema u familji mingħajr dokumenti, u bħalissa jittratta madwar 2,000 każ fis-sena. Huwa jiddefendi d-drittijiet ta' migranti mingħajr dokumenti, u jkompli jiffoka fuq azzjoni kollettiva biex jibni komunitajiet aktar b'saħħithom u postijiet tax-xogħol aħjar.

L-MRCI bħalissa qiegħed iwaqqaf l-ewwel kooperattiva ta' kura tal-Irlanda mmexxija mill-migranti. Il-"Great Care Co-op" bdiet attivitajiet fi Frar 2020 fiż-żona ta' Dalkey/Dun Laoghaire fix-xlokk ta' Dublin. Il-proġett irċieva appoġġ mill-gvern Irlandiż u l-Fond Soċjali Ewropew 2014-2020 bħala parti mill-Programm għall-Impjegabbiltà, l-Inklużjoni u t-Tagħlim (PEIL) 2014-2020. Dan joffri servizzi tad-dar u tal-kura lil anzjani u jieħu approċċ komprensiv, li jinvolvi carers informali kif ukoll appoġġ għall-kura formali (tobba tal-familja, infermiera tas-saħħa pubblika, kiropodisti, dentisti u terapisti okkupazzjonali) fit-tfassil tal-pjan tal-kura. Bil-mudell tan-negozju tagħha tal-ħaddiem, il-kooperattiva hija mibnija fuq l-investiment fil-persunal bil-għan li tnaqqas il-bidla tal-persunal. L-organizzazzjoni u s-servizzi huma mmexxija u mħaddma minn impjegati tal-kura ta' quddiem li jaħdmu fiż-żoni lokali tagħhom.

RAKKOMANDAZZJONIJIET TAL-POLITIKA

Qafas legali adattat u vantaġġi fiskali

Biex jippromwovu l-iżvilupp ta’ kooperattivi, l-istati għandu jkollhom qafas legali u regolatorju xieraq li jgħin biex jiftaħ opportunitajiet għal eżenzjoni fiskali, provvista ta’ appoġġ u aċċess għall-akkwist pubbliku u swieq oħra.

F’ħafna pajjiżi, il-kooperattivi soċjali huma awtomatikament ikkunsidrati bħala organizzazzjonijiet li ma jagħmlux profitt u għalhekk jistgħu jibbenefikaw minn eżenzjoni mit-taxxa. Kważi kullimkien, ir-regolamenti tat-taxxa għall-kooperattivi jipprovdu eżenzjoni mit-taxxa fuq l-assi jekk dawn jiġu allokati għal fond ta' riserva indiviżibbli.

Applikazzjoni tal-klawżoli soċjali fl-akkwist pubbliku

L-akkwist pubbliku jirrappreżenta suq kruċjali għall-provvista ta' PHS peress li ħafna minn dawn is-servizzi huma pprovduti mill-awtoritajiet lokali permezz ta’ sejħiet għall-offerti. B'mod speċjali fil-qasam tas-servizzi soċjali, il-kooperattivi huma magħrufa li jipprovdu servizzi ta’ kwalità għolja u bi prezz raġonevoli waqt li jikkunsidraw il-ħtiġijiet tal-utenti u l-familji. Meta l-awtoritajiet lokali jiddeċiedu li jesternalizzaw dawn is-servizzi permezz ta’ sejħiet għall-offerti pubbliċi, biex jiffaċilitaw il-parteċipazzjoni ta’ kooperattivi u intrapriżi soċjali, jistgħu jużaw klawżoli soċjali. Id-Direttiva tal-UE dwar lAkkwist Pubbliku l-ġdida (id-Direttiva 2014/24/UE) tipprovdi lill-awtoritajiet kontraenti diversi modi biex jippromwovu akkwist pubbliku soċjalment responsabbli. Ħafna minn dawn id-dispożizzjonijiet (kuntratti riżervati, reġim anqas strett għas-servizzi soċjali, kriterju tal-bilanċ bejn il-kwalità u l-prezz) jistgħu jtejbu l-aċċess tal-kooperattivi għal offerti pubbliċi għal servizzi PHS. B’mod partikolari, ix-xerrejja pubbliċi għandhom jagħmlu użu mir-“reġim anqas strett” (Art. 74-77 tadDirettiva) li jirrikonoxxi li s-servizzi soċjali, tas-saħħa u servizzi oħra pprovduti direttament lill-persuna għandhom objettivi, tipi ta’ utenti u karatteristiċi differenti minn servizzi oħra u jikkontribwixxu għall-koeżjoni soċjali u l-inklużjoni soċjali speċjalment ta’ gruppi vulnerabbli.

Implimentazzjoni tal-ippjanar konġunt fil-politiki soċjali

L-ippjanar konġunt fil-politiki soċjali u speċjalment fit-tfassil tal-PHS mill-awtoritajiet pubbliċi jimplika l-involviment attiv tal-partijiet interessati kollha. Fosthom, il-vuċi tal-kooperattivi u l-intrapriżi soċjali inkarigati li jipprovdu s-servizzi għandha tinstema’ u tittieħed inkunsiderazzjoni.

Il-koperattivi huma viċin il-komunità u l-aħjar postijiet biex jifhmu l-ħtiġijiet tal-utenti. L-awtoritajiet lokali għandhom jiġu mħeġġa jużaw għodod speċifiċi li jiffavorixxu r-riorganizzazzjoni, l-għoti tas-setgħat, u n-netwerking tas- servizzi u interventi sabiex ikunu programmati u implimentati bħala sistema integrata bl-involviment tal-partijiet interessati kollha kemm fit-terminu qasir kif ukoll fit-tul.

Il-promozzjoni ta’ appoġġ (finanzjarju u mhux finanzjarju)

Ħaddiema u koperattivi soċjali fis-settur tal-PHS jiffaċċjaw bosta diffikultajiet li jikkonċernaw:

- aċċess għal kreditu bankarju (nuqqas ta’ garanziji, kapital baxx eċċ.)
- nuqqas ta’ ħiliet kummerċjali u finanzjarji rilevanti
- loġika tas-suq finanzjarju mhix imfassla biex tappoġġja l-iżvilupp tagħhom (valur soċjali vs redditu finanzjarju)
- tnaqqis tal-finanzjament pubbliku u restrizzjonijiet dejjem akbar fuq il-finanzi pubbliċi
- użu tal-kriterju tal-irħas offerta fl-akkwist pubbliku

It-tfittxija għal soluzzjonijiet innovattivi f’dan il-qasam hija partikolarment importanti.

F'termini ta' finanzi, il-kooperattivi għandu jkollhom aċċess għal katina ta' finanzjament kompluta.

Strumenti finanzjarji biex jappoġġjaw l-intrapriżi soċjali u l-kooperattivi fil-PHS għandhom jikkombinaw tipi differenti ta' finanzjament sabiex ikunu xierqa għall-istadji kollha taċ-ċiklu tal-ħajja tan-negozju. Dawn għandhom jikkombinaw għotjiet (għal negozji ġodda) ma' self għal negozji stabbiliti, u jistgħu jinkludu strumenti ta' ekwità u garanzija. Il-ġestjoni operattiva tal-fondi għandha tkun organizzata u tinsab kemm jista' jkun 'l isfel. Barra minn hekk, l-awtoritajiet pubbliċi li mhumiex kunfidenti biex jimmaniġġjaw is-self għandhom ifittxu istituzzjonijiet tal-finanzi soċjali bħala msieħba, peress li jafu ssettur, u jistgħu jevalwaw aħjar il-valur soċjali u l-ħtiġijiet speċifiċi tal-intrapriżi tal-ekonomija soċjali (eż. appoġġ u pariri tekniċi).

Minbarra l-appoġġ finanzjarju, appoġġ mhux finanzjarju jista' jiġi pprovdut minn organizzazzjonijiet bħal federazzjonijiet kooperattivi, ċentri ta' appoġġ għan-negozju u konsorzji. Dawn l-organizzazzjonijiet jipprovdu taħriġ, negozju, pariri legali u fiskali, ikkowċjar, appoġġ għall-kummerċjalizzazzjoni u bosta servizzi oħra li huma fundamentali kemm għall-ħolqien ta' kooperattivi kif ukoll għall-iżvilupp tagħhom. Għalhekk għandhom jiġu promossi u appoġġjati mill-awtoritajiet pubbliċi , kemm fil-livell nazzjonali kif ukoll dak lokali.

KIF TOĦLOQ KOOPERATTIVA FIS-SETTUR T AL- PHS

1 IDENTIFIKAZZJONI TAL-BŻONNIJIET: X'INHUMA L-GĦANIJIET TIEGĦEK?

X'għandu bżonn l-ambjent soċjali tiegħek?

Il-kooperattivi huma integrati fl-ambjent soċjali u ekonomiku tagħhom: il-ħolqien tagħhom spiss jirriżulta minn bżonn jew opportunità. L-ewwel pass huwa li jiġi ddeterminat jekk is-servizz li se tipprovdi l-kooperattiva tiegħek jissodisfax il-ħtiġijiet tan-nies u jekk humiex se jużawh. Qabel tibda negozju, u jkun xi jkun id-daqs jew it-tip ta' kooperattiva li tkun qed tippjana, huwa rakkomandat ħafna li tagħmel xi tip ta' riċerka. Jeżistu diversi approċċi u għodod biex titwettaq valutazzjoni talħtiġijiet. Għandek tiftakar li bosta servizzi PHS x'aktarx huma diġà pprovduti mill-komunità: jistgħu jkunu organizzati formalment jew informalment, appoġġjati minn servizzi pubbliċi jew awto-organizzati. L-immappjar tas-servizzi PHS jeħtieġ li inti tagħmel verifika tal-partijiet interessati li diġà qed joperaw fiż-żona: jekk tiltaqa' magħhom u tippreżenta lidea tiegħek jippermettilek li tittestja r-rilevanza tal-proġett tiegħek, u li tibbenefika minn għarfien u esperjenza esterni. Dan jippermettilek tadatta l-idea tiegħek kif xieraq. Dan il-pass huwa wkoll opportunità biex tidentifika msieħba futuri potenzjali tal-kooperattiva tiegħek.

Sħubija

L-għan ewlieni ta' kooperattiva huwa li tissodisfa l-bżonnijiet tal-membri tagħha: ta' min huma l-bżonnijiet li għandek filmira tiegħek?

- Kooperattiva tal-ħaddiema: li tappartjeni u kkontrollata mill-impjegati tagħha, li għandhom il-maġġoranza tal ishma. Il-koperattiva teżisti għall-benefiċċju tal-ħaddiema tagħha;
- Kooperattiva b'ħafna partijiet interessati: il-membri jistgħu jkunu persunal, utenti, ġirien, fornituri – kull min hu involut f'dak li tagħmel il-kooperattiva u kif tagħmlu. Pereżempju f'dar tal-kura, il-membri huma residenti, persunal, qraba, u forsi anke uffiċjali tas-servizzi soċjali. Kun af li l-formola b'ħafna partijiet interessati mhix dejjem koperta jew permessa mir-regolamenti nazzjonali.

Koperattiva għandha tkun negozju vijabbli. Bħal kull negozju, ħafna mill-kooperattivi se jimmiraw li jġibu dħul biżżejjed mhux biss biex ikopru l-ispejjeż iżda biex jagħmlu qligħ, fejn il-membri jiddeċiedu jekk dak l-eċċess jiġix investit mill-ġdid fin-negozju, jiġix imqassam fost il-membri jew mogħti lill-komunità. Trid tkun ċert li l-kooperattiva tiegħek tiġġenera dħul mill-oġġetti jew servizzi li tipprovdi.

2 TIĠBOR Il-KOOPERATTIVA TIEGĦEK FLIMKIEN

In-nies huma l-komponent bażiku ta' kooperattiva – li taħdem b'mod kollettiv huwa punt ta' qawwa, iżda jista' jkollu l-isfidi tiegħu wkoll! Li ssib u tiġbor nies motivati huwa pass ewlieni fil-proġett tiegħek tal-kooperattiva. Skont id-daqs ul-forma tal-kooperattiva li qed tibni, iżda wkoll fuq ir-riżorsi disponibbli, l-organizzazzjoni tiegħek tista' tiddependi esklussivament fuq voluntiera, tinvolvi ħaddiema, jew timpjega persunal. Fi kwalunkwe każ, it-tnedija tal-kooperattiva tiegħek teħtieġ tim motivat u affidabbli biex jagħmilha suċċess.

Tipikament, koperattiva ta' servizz b'ħafna partijiet interessati tista' tinvolvi:

- organizzaturi, jiġifieri nies involuti fit-twaqqif tal-koperattiva u l-ippjanar kontinwu, bħal grupp ta' tmexxija jew kumitat ta' tmexxija;
- ħaddiema / voluntiera, jiġifieri fornituri ta' servizzi formali u/jew informali (infermiera, qraba eċċ..);
- benefiċjarji, jiġifieri utenti tas-servizz.

L-involviment ta' partijiet interessati esterni (l-amministrazzjoni pubblika, organizzazzjonijiet li jipprovdu l-kura, NGOs lokali eċċ.) jista' wkoll jipprovdi assi addizzjonali lill-organizzazzjoni tiegħek, f'termini ta' appoġġ pubbliku u finanzjament estern, kif ukoll esperjenza u għarfien. Dan il-mudell għandu jkun adattat skont id-daqs u l-kapaċitajiet tal-grupp.

3 IPPJANAR TAN-NEGOZJU

Issa li int identifikajt il-ħtieġa li se tindirizza, u li ġbart grupp ta' nies attivi u affidabbli biex jieħdu sehem fil-proġett, trid tistaqsi lilek innifsek kif din l-idea ta' negozju tista' tinbidel f'negozju vijabbli. Dan il-pass għandu l-għan li jgħinek biex:

- twettaq stħarriġ tas-suq
- tistabbilixxi pjan ta' negozju
- tistabbilixxi pjan finanzjarju

Inti trid tiltaqa' ma' msieħba esterni u timmobilizza r-riżorsi. Dan huwa mfassal ukoll biex jinkoraġġik tikkomunika, taqsam l-idea mal-ambjent tiegħek u tadattaha għal restrizzjonijiet esterni, biex iżżid iċ-ċansijiet ta' suċċess tiegħek.

Stħarriġ tas-suq

Il-kunċett tal-idea kooperattiva tiegħek qiegħed isir dejjem aktar ċar. F'dan l-istadju, huwa essenzjali li tifhem fil-fond issentimenti u l-preferenzi tal-benefiċjarji. Dan se jikkostitwixxi l-bażi li fuqha tkun tista' tiddetermina liema servizzi se tipprovdi l-kooperattiva tiegħek, u kif se tikkummerċjalizzahom fiż-żona.

Għalkemm, ċertament, jista' jkun alimentat mill-istudju tal-valutazzjoni tal-ħtiġijiet inizjali tiegħek (ara l-pass 1), stħarriġ tas-suq għandu jmur lil hinn minn dan. Huwa mmirat biex jikkonfronta b'mod konkret is-servizzi li qed tippjana li tagħti mar-realtajiet ekonomiċi u soċjali. Anki jekk teżisti u tiġi identifikata ħtieġa, l-għodod biex tiġi indirizzata għandhom jaqblu mal-kapaċitajiet, il-perċezzjonijiet u d-drawwiet tal-utenti jekk trid tippenetra s-suq. L-istħarriġ tas-suq jgħinek tidentifika u tantiċipa opportunitajiet u ostakli potenzjali, u tadatta l-proġett tiegħek kif xieraq.

L-istabbiliment ta' pjan tan-negozju

Issa li ġbart l-informazzjoni ewlenija dwar in-negozju kooperattiv tiegħek, inti lest biex tabbozza pjan ta' negozju. Il-pjan tan-negozju jifformalizza l-għanijiet tal-koperattiva tiegħek u l-mod kif dawn l-għanijiet jintlaħqu u jiġu ffinanzjati. Listabbiliment tiegħu huwa fundamentali, għalkemm jista' jidher twil u tedjanti: jippermettilek tiċċara u torganizza lproċess ta' implimentazzjoni tal-proġett tiegħek – għalik innifsek kif ukoll għall-partijiet interessati kollha, kemm jekk huma membri futuri jew imsieħba (speċjalment investituri potenzjali). Idealment, il-membri futuri kollha tal-kooperattiva għandhom ikunu involuti f'dan l-istadju vitali, biex jiżviluppaw fehim kondiviż tal-għanijiet u l-proċessi operattivi tal-organizzazzjoni. Dan huwa partikolarment importanti meta l-kooperattiva tiegħek tinkludi diversi tipi ta' membri, kif inhu l-każ f'organizzazzjoni b'ħafna partijiet interessati. Gruppi differenti jista' jkollhom bżonnijiet, approċċi, sfondi u aspettattivi differenti, li jistgħu jkunu kumplimentari jew kontradittorji: il-ħolqien tal-pjan tan-negozju se jkun lopportunità biex tikkonfronta dawn l-ideat u ssib kunsens, li huwa essenzjali biex jiġi żgurat il-futur tal-organizzazzjoni.

L-istabbiliment tal-pjan finanzjarju

Il-pjan finanzjarju huwa parti fundamentali tal-pjan tan-negozju. Huwa għandu jipprovdi ħarsa ġenerali lejn id-dħul u linfiq tal-kooperattiva, il-kont tal-profitt u t-telf annwali tagħha, u l-previżjoni tal-likwidità tagħha.

It-tnedija ta' negozju (ta' kooperattiva) teħtieġ investiment inizjali: l-ammont ta' kapital meħtieġ għall-fażi tal-bidu jiddependi fuq ir-regolamenti nazzjonali, iżda wkoll fuq il-ħtiġijiet tal-organizzazzjoni rigward it-tip ta' attivitajiet previsti (xiri ta' materjal, ħlas ta' pagi matul l-ewwel xhur, spejjeż ta' komunikazzjoni eċċ.). Jistgħu jiġu kkunsidrati diversi sorsi ta' finanzjament. Madankollu, l-ewwel livell għandu dejjem ikun il-kontribuzzjonijiet tal-membri, fil-forma ta' ishma kooperattivi: il-prezz tal-ishma għandu għalhekk ikun bilanċ ġust bejn il-kapaċitajiet finanzjarji tal-membri u r-rekwiżiti ta' investiment kummerċjali.

4 MOBILIZZAZZJONI TA' ORGANIZZAZZJONIJIET TA' MSIEĦBA U TA' APPOĠĠ

Il-bażi ewlenija tal-proġett tal-kooperattiva tiegħek issa hija stabbilita: ġie magħqud tim motivat, ġie ġġenerat mudell ta' negozju vijabbli u l-passi ewlenin biex titwettaq l-idea ġew identifikati. Qabel ma attwalment tniedi n-negozju, tista' tikkunsidra mekkaniżmi ta' appoġġ esterni. Il-federazzjonijiet tal-kooperattivi jistgħu jagħtuk appoġġ għan-negozju u informazzjoni rilevanti rigward aspetti prattiċi tal-ħajja ta' kooperattiva ta' kuljum tiegħek, bħal:

- appoġġ legali
- konsolidazzjoni u implimentazzjoni tal-pjan tan-negozju
- definizzjoni ta' strateġija ta' kummerċjalizzazzjoni
- mekkaniżmi ta' finanzjament disponibbli
- taħriġ (ġestjoni tal-kooperattiva, żvilupp tar-riżorsi umani, eċċ.)

Ġbir tal-flus

Ġeneralment, il-kooperattivi fil-fażi tal-bidu m'għandhom xejn: għalhekk, tista' tiffaċċja nuqqas ta' kapital, li ma jħallikx tagħmel l-investimenti inizjali meħtieġa biex tniedi l-attività tiegħek. Sorsi differenti ta' finanzjament estern għandhom jiġu kkunsidrati, u d-disponibbiltà u r-rilevanza tagħhom ivarjaw minn pajjiż għal ieħor. Il-federazzjonijiet kooperattivi jistgħu jkunu kapaċi jagħtuk informazzjoni teknika rilevanti li tapplika għall-proġett tiegħek.

Żomm f'moħħok li dawn is-sorsi ta' finanzjament jistgħu jkunu kumplimentari; il-ħolqien ta' pakkett finanzjarju – taħlita ta' tipi differenti ta' finanzi fuq perjodi differenti – jista' jkun għażla orħos u aktar konvenjenti. Barra minn hekk, jekk tikkunsidra li tissellef, għandek tipprova tivvaluta b'mod preċiż dak li għandek bżonn: li tissellef aktar milli għandek bżonn jobbligak tħallas imgħax u tħallas lura flus li ma użajtx. Dan għandu jiġi vvalutat abbażi tal-pjan finanzjarju tiegħek, li għandu jinkludi l-ħlasijiet lura kollha tas-self u l-ħlasijiet tal-imgħax.

5 L-ISTABBILIMENT TAL-ISTRUTTURA

Issa wasal iż-żmien li tifformalizza r-regoli interni ta' tmexxija tiegħek u tirreġistra l-kooperattiva tiegħek skont il-liġi nazzjonali. Tista' wkoll taħseb dwar ir-relazzjoni tal-organizzazzjoni tiegħek mal-moviment kooperattiv: li ssir membru ta' federazzjoni kooperattiva jista' jippermettilek tibbenefika minn appoġġ konsultattiv u sinerġiji ta' inter-kooperazzjoni, anke lil hinn mill-istadju tal-bidu.

Il-kostituzzjoni tifformalizza r-regoli bażiċi tal-koperattiva tiegħek, billi tipprovdi dettalji dwar għaliex inħolqot lorganizzazzjoni, x'inhuma l-prinċipji u l-għanijiet ewlenin tagħha, x'inhu l-iskop tagħha (liema servizzi għandha l-għan li tipprovdi), u kif hija organizzata.

Ir-regoli tas-sħubija tiegħek għandhom ikunu konsistenti mal-ewwel prinċipju kooperattiv: "sħubija miftuħa u volontarja". Dan ma jfissirx li trid tħalli lil min irid jissieħeb fil-kooperattiva tiegħek, iżda li l-kundizzjonijiet biex issir membru għandhom ikunu oġġettivi u mhux diskriminatorji.

Il-kriterji tas-sħubija għandhom jiġu kkunsidrati b'mod għaqli u strateġiku. Il-koperattiva tiegħek għandha l-għan li tirrekluta numru kbir ta' membri jew, għall-kuntrarju, li żżomm in-numru ta' membri attivi baxx? Is-servizzi se jiġu pprovduti biss lill-membri, jew ikunu disponibbli wkoll għal dawk li mhumiex membri? Jekk għażilt organizzazzjoni b'ħafna partijiet interessati, u skont il-leġiżlazzjoni lokali, il-proċedura u l-kundizzjonijiet ta' sħubija għandhom ikunu ekwivalenti għat-tipi kollha tal-l-membri?

Is-sistemi ta' sħubija huma relatati mill-qrib mal-mudell ta' governanza li tixtieq toħloq.

Il-governanza tiżgura l-organizzazzjoni xierqa ta' kuljum tal-kooperattiva tiegħek. Huwa importanti li jinstabu mekkaniżmi li jippermettu kemm ir-responsabbiltà kif ukoll it-trasparenza, biex jimminimizzaw ir-riskji għall-membri, filwaqt li tiġi żgurata l-inklussività.

6 IT-TNEDIJA TAN-NEGOZJU

Issa li l-kooperattiva tiegħek hija maħluqa u waslet biex tibda tipprovdi s-servizzi, l-għodod li ġejjin se jikkompletaw it-tagħmir tiegħek u jagħmluk lest għal kollox għal din l-avventura ġdida:

1. Iftaħ kont bankarju f'isem il-kooperattiva. Ikkunsidra banek ta' kooperattivi: dawn jistgħu joffru servizzi rilevanti u skontijiet interessanti;
2. Jekk qed tistenna li tilħaq fatturat sostanzjali malajr, jista' jkun għaqli – jew saħansitra obbligatorju – li taħtar awditur jew eżaminatur indipendenti. Iċċekkja r-rekwiżiti għall-kooperattiva tiegħek mal-punt ta' kuntatt nazzjonali tiegħek;
3. Meta tippjana li tirrekluta segretarjat, ikkunsidra jekk għandekx bżonn taħtar direttur wieħed - jew diversi;
4. Oħloq kartolerija tal-kooperattiva tiegħek (business cards, karti intestati uffiċjali eċċ.);
5. Iffamiljarizza ruħek mal-proċessi amministrattivi u governattivi interni tiegħek. Inti tista' diġà twaqqaf ir-reġistri statutorji tiegħek;
6. Ikkunsidra li tassigura l-kooperattiva tiegħek. Fir-rigward tal-banek, l-assiguraturi kooperattivi jistgħu joffrulek prodotti interessanti;
7. Ibni l-istrateġija tal-komunikazzjoni tiegħek, u aħseb dwar il-preżenza tal-web u l-ismijiet tad-dominju tal-organizzazzjoni tiegħek. Tista' turi l-identità tal-kooperattiva tiegħek b'isem ta' dominju .coop (http://identity.coop);
8. Immappja s-sena ta' governanza tiegħek, inkluż it-tmiem tas-sena finanzjarja tiegħek u l-laqgħat tal-assemblea ġenerali li jmiss.

Dan il-proġett huwa ffinanzjat mill-Unjoni Ewropea.
(Ad-PHS - VS/2018/0344)